

mart
2015

T I Y A T R O

tiyatroya

Son

9

Sayı

20 Yıl Sonra Sahnede Oktay Kaynarca
Genç, Dinamik, Üretken: Tiyatro Hâl

ISSN 1300-7963
SAYI: 271
ON LIRA

tiyatro

AYLIK TİYATRO DERGİSİ

Sahibi: YFK Yapım Yayıncılık Tic. ve San. Ltd. Şti. adına: **Gülhan Avşar Demirkanlı** Yayın Yönetmeni ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: **Mustafa Demirkanlı** Yayın Kurulu: **Ayşe Lebriz Berkem, Kerem Kurdoğlu, Mustafa Demirkanlı, M. Melih Korukçu, Robert Schild, Sündüz Haşar Danışma Kurulu: Enver Aysever, Levent Üzümcü, Nihal Kuyumcu** (Çocuk Tiyatrosu Editörü), **Selçuk Yöntem, Şenay Gürler** Yazı İşleri: **Pınar Erol**, Damla Cangül Reklâm ve Halkla İlişkiler Yönetmeni: **Gülhan Avşar Demirkanlı** İzmir Temsilcisi: **Gürol Tonbul** Ankara Temsilcisi: **M. Nurkut İlhan** Hukuk Danışmanı: **Av. Reyhan Kayışlı**

Baskı: Piya Matbaa Sanatları Sanayi Tic. Ltd. Şti. Davutpaşa Cad. Davutpaşa Emintaş Sanayi Sitesi 2. Kat No: 586
Topkapı-İstanbul Telefon: 0212. 576 31 88

YFK Yapım Yayıncılık Tic. ve San. Ltd. Şti.: Reha Yurdakul Sok. No:28/1 Şişli - İstanbul

Telefon: (0212) 216 75 20 e-posta: tiyatroidergisi@gmail.com
Hesap No: T. İş Bankası-Cihangir, Şb. Kodu: 1014 Hesap No: 0317 374 IBAN:TR12 0006 4000 0011 0140 3173 74

Kapak Fotografi: "Guguk Kuşu" Oktay Kaynarca-Deniz Uğur **Kapak Fotografi:** Levent Özdemir **Kapak Tasarımı:** Gülay A. Yiğitcan

Yayın Türü: Yerel Süreli

EDİTÖRDEN: / S. 3

SÖYLEŞİ: *Oktay Kaynarca "Guguk Kuşu" ile Yuvaya Konuyor* / Pınar Erol / S. 04

HABER: S. 09

ELEŞTİRİ: *Sezonun "Tapon"larından Bir Demet* / Robert Schild / S. 10

HABER: S. 13

ELEŞTİRİ: *"Gölge Ustası"* / Latif Acarlıoğlu / S. 14

ELEŞTİRİ: *"Öteki"* / Ragıp Ertuğrul / S. 16

ELEŞTİRİ: *"Uzak Adalar"* / Sıla Şenlen Güvenç / S. 18

HABER: S. 21

SÖYLEŞİ: *Tiyatro Hâl ve "Sabır Taşı"* / Didem Boy / S. 22

HABER: S. 25

ELEŞTİRİ: *Rağmenlere Rağmen Tiyatro* / Burcu Yaşın / S. 26

SÖYLEŞİ: *Can Törtop ile "Tiyatro Dünyası"* / Ayçe Özyiğit / S. 29

SADIK SEYİRCİ: *"Gençlik Tiyatrosu"ndan Tiyatronun Gençliğine: Tiyatro Hâl* / Sadık Aslankara / S. 32

PERDEDEN ÖTE: Robert Schild / S. 38

SÖYLEŞİ: *Nice Otuz Yıllara Haluk Yüce ve Tiyatro Tempo* / Ahmet Önel / S. 40

Kurumsal Destekçilerimiz

Desteklediğimiz Kurumlar

Ne Kadar Uzaksa Ada, O Kadar Kuvvetlidir Çekim Gücü

Uzak Adalar

Sıla Şenlen Güvenç

ssenlen@yahoo.com

Anthony Neilson'un "Normal" adlı oyunuyla "Ümit Veren Tiyatro" ödülünü alan "Ölü Aktörler", seyircilerin beklentilerini boşa çıkarmayarak yine çok güzel bir oyunla, David Greig'in "Uzak Adalar"ıyla (Outlying Islands) karşımızdalar!

Greig'in "Sarı Ay" (Yellow Moon), "Hassas" (Fragile), "Köy" (Dalcity) ve "İki kişilik Yaz" (Midsummer-A Play With Songs) gibi yeni oyunları İstanbul'da sahnelendi veya sahnelenmekte. Ancak 2002 yılına ait olan "Uzak Adalar" hem biçimsel anlamda hem de 'Sosyal Darwinizm', 'toplumsal ahlak', 'çevre etiği', 'savaş' ve 'milli kimlik' gibi ele aldığı konular açısından bir başyapıt olduğunu belirtmem gerekir. Bu anlamda Tamer Can Erkan'ı oyun seçimi bakımından tebrik etmek isterim!

Tamer Can Erkan tarafından yönetilen "Uzak Adalar"ın oyuncu kadrosu Doğan Kecin, Barış Yalçınsoy, Yezdan Kayacan, Cansu Özkan ve Eren

Yağcıoğlu'dan oluşmakta. Proje Danışmanlığının Serdar Biliş tarafından üstlenildiği prodüksiyonda ses-müzik Orhan Enes Kuzu'ya, Dekor Tasarımı İlayda Çeşmecioglu'na ve Işık Tasarımı Alaz Köymen'e ait.

Metin

"Uzak Adalar", Robert Atkinson'un Kuzey Adalarındaki (İskoçya) nadir kuşları, yabani hayatı ve adalıların geleneklerini incelediği *Island Going* (1949) adlı kitabından ilham alınarak yazılmıştır.

Oyun, İkinci Dünya Savaşı'nın eşliğinde, 1939 yazında geçmektedir. Cambridge Üniversitesi'nden Robert ve John adında iki genç kuş bilimcisi, daha önce paganlar dışında kimsenin yaşamadığı, son yüzyıl içinde tek bir yaz çobanların kullanmış olduğu, Kuzey Atlantik'deki üçüncü adaya devlet adına yabani hayatı incelemek üzere gelirler. Onlara, adanın 'sahibi' olan bağnaz Kirk ve arzularını

bastırmak zorunda bırakılan yeğeni Ellen eşlik eder. Fakat çok geçmeden, Robert ve John, Savunma Bakanlığı'nın asıl amacının adayı şarbon virüsü testi için kullanmak olduğunu öğrenirler.

Oyunun edebi çevirisi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi-İngiliz Dili ve Edebiyatı yüksek lisans öğrencileri Gülşah Akkaya, Rabia Ateş, Nur Çürük, Candan Kızılgöl, Pınar Olgun ve Sakine Uçar tarafından 'Yüzyıl Dönümünde İngiliz Tiyatrosu (1900-)' dersine yönelik bir proje olarak hazırlanmış olup, Tamer Can Erkan tarafından oyun metni haline getirilmiştir.

Performans

"Uzak Adalar"ın konusu ve ele alış biçimi, özellikle İrlandalı oyun yazarı John Millington Synge'in Aran Adalarında geçen "Denize Giden Atlılar"ı (Riders to the Sea) ve benzeri gerçekçi oyunları andırmaktadır. Aynı şekilde, Greig'in oyunun bir adada geçmekle ve sahne açıklamalarında belirtilen kuş, dalga, yağmur ve fırtına sesleri, karakterler tarafından hissedilen soğuk, ıslaklık ve yanan ateş gerçeklik hissi uyandırmaktadır. Mekân olarak ücra, medeniyetten uzak ve bakir bir adada geçen bir aylık sürenin karakterlerin üzerindeki etkisini görürüz. Bu doğrultuda oyunun ilk sahnesi "Kıyıya vuran dalga sesi" ve Robert'ın adanın çekim gücü ile ilgili bir monolog sunmasıyla başlar:

*Haritaları incelerken fark ettim ki
Ne kadar uzaktaysa Ada
Ne kadar ötesindeyse uzak okyanusun
O kadar kuvvetli çeker bizi kendisine. (Kendi Çevirim)*

Ayrıca oyun, Gerçekçi oyunlar gibi iç mekânda, bir pagan şapelde geçmekte ve güncel bir konu olan 'çevre etiği', 'savaş' ve 1999 sonrası İskoçya-İngiltere ilişkilerini ele almaktadır.

Performansta, söz konusu gerçeklik ilk etapta ses-müzik, kostüm ve dekor aracılığıyla verilmiş; dekor pagan bir şapele uygun kaba ahşaptan yapılmış eşyalardan, kapısında keltik desenler bulunan bir kapı, içinde ateş yanan bir kova ve battaniyelerden, kostümler yün çorap ve yağmurluk gibi adanın soğukluğunu hissettiren giysilerden oluşmakta ve sahnede gerçekten yenilip içilmektedir. Fakat, belki de gerçekliğin verilebilmesindeki en önemli etken doğru ve etkili kullanılan ses, müziktir. Oyun boyunca duyulan kuş, yağmur, dalga sesleri ve müzik seyirciyi tam anlamıyla mekâna, bir adaya götürmektedir. Bu anlamda, daha önce Albee'in "Kim Korkar Hain Kurttan?" için Afife Ödülleri'nde Yılın En Başarılı Sahne Müziği Ödülü'ne layık görülen Orhan Enes Kuzu'nun katkısı büyüktür. Ses ve müzikle ada üzerimizde kuvvetli bir çekim gücü yaratmaktadır.

Karakterlerin yönetmen ve oyuncular tarafından çok iyi çözümlendiği prodüksyonda, Kirk'i Doğan Kecin, Robert'ı Barış Yalçınsoy, John'u Yezdan Kayacan, Ellen'i Cansu Özkan ve Kaptan'ı Eren Yağcıoğlu canlandırmaktadır.

"Normal" adlı oyunda, seri katil Peter Kurten'i canlandıran Doğan Kecin, burada tamamen zıt sayılabilecek bir karakteri de -tutucu, eski kafalı ve sadece Savunma Bakanlığı'ndan alacağı parayı düşünen, menfaatçi Kirk'i- aynı doğallıkla

oyunmaktadır. Amcası Kirk'in himayesinde küçük bir yerde büyüyen ve ölümüyle zincirlerini kıran Ellen'i canlandıran Cansu Özkan da, karakterin yaşadığı ikilemi ve bastırılmış duyguların birden patlamasını çok güzel bir şekilde ortaya koymaktadır. Bir ikili olarak düşünebileceğimiz bu karakterlerden Kirk eskiyi, Ellen ise yeni olanı temsil eder. Bu doğrultuda, Kirk sinemayı yenilik peşindeki 'pagan'larla özdeşleştirirken Ellen büyük ilgi göstermektedir.

Oyundaki -hem fiziksel performans hem de oyunculuk anlamında- en zorlayıcı karakter olan Robert'ı canlandıran Barış Yalçınsoy'a övgülerimi sunarım. Karizmatik Robert bir entelektüel olarak sosyal kısıtlamaları sorgular ve aşağılar, özgür olma isteğindedir. Bir Sosyal Darwinist olarak, doğa kanunlarına ve doğal seleksiyona sonsuz güveni ve inancı vardır. Kullandığı 'soğuk' bilimsel dil acımaya veya duygusallığa yer bırakmaz. Örneğin, John'a, doğanın kendilerini "kumarbaz" ve "kurtarıcı" olarak ikiye ayırdığını belirtir: "Ben kumarbazım, Sen kurtarıcısın" (s. 149). Ayrıca John'u cinsel olarak aktif bir erkek, Ellen'i cinsel olarak hazır olup "potansiyel eş arayan" bir dişi ve Kirk'i bir 'parazit' olarak tanımlar. Robert'ın düşüncesine göre John ve kendisinin, doğada olduğu gibi, Ellen için savaşmaları gerekmektedir: "Olacakları görmek ilginç olacak./Darwin'e göre-/İkimiz de onu elde etmek için savaşmalıyız." (s.151) Kuşlara yaptığı gibi Ellen'i de gözlemler ve onu fotoğraflayarak belgeler. Robert, savaşla ilgili düşünceleri Kirk'e şu şekilde ifade eder:

Savaş

Doğal mı?

İki erkek dövüşür, iki kuş dövüşür, bu gayet doğal.

Ama hiç bin veya bir milyon kuşun toplanarak öteki bir milyona saldırdığını görür müsünüz?

Kuşlar öldürür, ama hiç bir zaman katliam yapmazlar.

Savaş ve Tanrı.

Belki de bunlar insanlara has icatlardır. (s.159)

Oyunun başındaki monologda belirttiği gibi, ada Robert'ı karşı koyamadığı bir güçle kendisine çekmektedir ve oyunun sonunda sahiplenir. Robert gibi karmaşık ve zorlayıcı bir karakteri canlandıran Barış Yalçınsoy, bunun üstesinden hakkını vererek gelmiştir!

Öte yandan, adada düzgün, medeni davranış biçimini sürdürmeye çalışan John, Robert'dan oldukça farklıdır. Robert fırtına kuşlarıyla uçmak isterken, John hava kuvvetlerine katılmak arzusundadır. Bu nedenle İskoçyalı olan John, üslubunu bozduğunda hemen özür diler, Ellen'i sevmekte olsa da korkar, cinsel arzusunu bastırır, sürekli adanın soğuk, ıslak oluşuyla ilgili söylenir ve ayın sonunda onları gelip alacak gemiyi düşünür. John'u canlandıran Yezdan Kayacan, karakterin naifliğini ve çekingenliğini aktarmaktadır.

David Greig "Uzak Adalar" adlı oyununda gerçekçi bir anlatım kullanarak 'savaş' ve 'çevre etiği' gibi güncel konulara Sosyal Darwinizm açısından

yaklaşmaktadır. Ölü Aktörler tarafından sahnelenen oyun, özellikle Çağdaş Tiyatroyla ilgilenen kişiler için kaçırılmaması gereken bir prodüksiyon!

Kaynakça

Çapan, Cevat. *İrlanda Tiyatrosunda Gerçekçilik.* İstanbul: Telos Yayıncılık, 1993.

Greig, David. *Yellow Moon: The Ballad of Leila and Lee.* London: Faber and Faber, 2007.

Midsummer (a play with songs). London: Faber and Faber, 2010.

"Fragile", "Dalcity".

"Outlying Islands". *David Greig: Selected Plays 1999-2009.* London: Faber and Faber, 2010. ss.123-232.

Şenlen, Sıla (Güvenç). "Bu Dünyada Masumiye Yer yok: Anthony Neilson'un Kurbanları". *Tiyatro Tiyatro Dergisi.* 247 (Mart 2013). 29-32.

Wallace, Clare. *The Theatre of David Greig.*

London: Bloomsbury, 2013.

Zerdy, Joanne. "Freeze Frame: (Im)mobilizing Home in David Greig's Outlying Islands and Martin McDonagh's The Cripple of Inishmann. *A Further Shore: Essays in Irish and Scottish Studies.*

Aberdeen: University of Aberdeen, 2008. ss. 159-170.